

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНІВ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТАХ У ГАЛУЗІ ІТ

Шевчук Тетяна Римівна

ORCID ID: 0000-0002-6341-306X

асистент кафедри іноземних мов

природничо-математичних спеціальностей

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Україна

Велика частина науково-технічних англiцизмiв, якi проникли в українську мову в останнi роки, вiдноситься до комп'ютерної сфери та сумiжних з нею галузей (наприклад, телекомунiкацiї, офiсної технiки тощо). Поява в українській мовi великої кiлькостi англiкомовних комп'ютерних термiнiв у 90-х роках ХХ столiття пояснюється, перш за все, екстралiнгвiстичними причинами. Концепцiя створення та промислового освоєння персонального комп'ютера була розроблена саме в США. Американські компанії зайняли монопольне становище як у випуску продуктiв програмного забезпечення (Microsoft), так i у виробництвi самих комп'ютерiв (Dell, Gateway, IBM). Саме в США в 80-i роки з'явився Інтернет, а на початку 90-х рокiв були розробленi браузери для “подорожей” по ньому. В цiлому комп'ютерна термiнологiя є сформованою системою термiнiв, досить однорiдною за джерелом їх походження. Комп'ютерна термiнологiя, спочатку виникла на базi англiйської мови, i продовжує поповнюватися термiнами англiйського походження. Одночасно з появою нових технiчних пристроїв виникають термiни, їх номiнують. Сучасний етап розвитку української мови характеризується активiзацiєю англiкомовних запозичень, зважаючи на низку екстра-та iнтралiнгвiстичних причин. Таким чином, аналіз процесiв адаптацiї дозволяє стверджувати, що українська комп'ютерна термiнологiя продовжує розвиватися i формуватися, так як англiкомовнi комп'ютернi термiни не освоєнi в повному обсязi українською мовою. Англiйська комп'ютерна термiнологiя, по вiдношенню до української, вiдрiзняється бiльшим ступенем сформованостi та впорядкованостi. У числi властивостей iнформацiйних технологiй, що мають стратегiчне значення

для розвитку суспільства, є доцільним виділити наступні, найбільш важливі. В даний час, в більшості розвинених країн, велика частина зайнятого населення у своїй діяльності в тій чи іншій мірі пов'язана з процесами підготовки, зберігання, обробки і передачі інформації і тому змушена освоювати і практично використовувати терміни, відповідні цим процесам інформаційних технологій. Слід зазначити, що інформаційні технології відіграють виключно важливу роль в забезпеченні інформаційної взаємодії між людьми, а також в системах підготовки і поширення масової інформації. Ці засоби швидко асимілюються культурою суспільства, так як вони не тільки створюють великі зручності, але й зменшують багато виробничих, соціальних та побутових проблем, що викликані процесами глобалізації та інтеграції світової спільноти, розширенням внутрішніх та міжнародних економічних і культурних зв'язків, міграцією населення і його все більш динамічним переміщенням по планеті. На додаток до того, що стало вже традиційними засобам зв'язку (телефон, телеграф радіо і телебачення), все більш широко використовуються системи електронних телекомунікацій, електронна пошта, факсимільна передача інформації та інші види зв'язку. Проблема адекватного перекладу і сприйняття термінів у галузі інформаційних технологій набуває все більш широких масштабів як для користувачів, так і для розробників програм. Терміни протягом тривалого часу закріплювались та змінювались у мові паралельно з розвитком та винаходом комп'ютерних програм, тим самим маючи все більший вплив на мову та на суспільство що її використовує. Це є причиною доцільності дослідження історії формування терміносистеми у цій галузі. Одним із феноменів другої половини минулого сторіччя стало стрімке поширення в глобальному масштабі комп'ютерної техніки і технологій. Також стрімко розвивалися спеціальна мова і спеціальна термінологія, що обслуговують цю предметну галузь. Комп'ютерна термінологія – це частина спеціальної лексики комп'ютерної мови – одна з новітніх предметних галузей спеціального знання, нарівні з кібернетикою, робототехнікою, біонікою тощо. За темпами поширення серед різних груп населення ця термінологія багато в чому навіть випереджає спеціальну лексику перерахованих галузей. Формування комп'ютерних термінів і формалізація відповідної предметної галузі рухаються в одному напрямку – спілкуванні людини і ЕОМ природною мовою, тому логічно припустити, що

сфери національної мови та професійних комп'ютерних найменувань будуть все більш перетинатися. Це необхідно враховувати при аналізі процесів, що відбуваються в комп'ютерній термінології. У час комп'ютерної ери машинний код був єдиним засобом спілкування людини з комп'ютером. Величезним досягненням розробників мов програмування було те, що вони зуміли змусити сам комп'ютер працювати перекладачем з цих мов на машинний код. Англійська терміносистема у галузі інформаційних технологій є однією з найбільш розвинених та упорядкованих сучасних систем термінів, яка постійно змінюється та поповнюється новими одиницями. Проблема її вивчення та комплексного аналізу є особливо актуальною сьогодні, оскільки англійська мова перетворилася на єдиний глобальний мовний код та набула статусу мови міжнародних наукових зв'язків. Саме цьому знання сучасної англійської термінологіки необхідне при проведенні міжнародних наукових конференцій, симпозіумів та диспутів у сфері інформаційних технологій. Знання структурних, семантичних та функціональних особливостей сучасної англійської термінологіки необхідні для підготовки наукових та технічних кадрів, видання літератури у галузі інформаційних технологій, оформлення програмної документації тощо. Отже, серед проблем, що постійно перебувають у центрі уваги лінгвістів, є проблеми, пов'язані з динамічними мовними явищами, які відображають розвиток суспільства. Саме до таких належать дослідження, присвячені вивченню закономірностей становлення та розвитку термінологій, що обслуговують певну галузь людської діяльності, в нашому випадку – галузь інформаційних технологій, та, відповідно, розвиток становлення неологізмів, під впливом розвитку сфери ІТ.

Список використаних джерел:

1. Шевчук Т.Р. Особливості навчання читання професійно-орієнтованих текстів на заняттях з іноземної мови. *Період трансформаційних процесів в світовій науці: задачі та виклики*: матеріали II Міжнародної наукової конференції, м. Кривий Ріг, 19 січня, 2024 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. – Вінниця: ТОВ “УКРЛОГОС Груп”, 2024. С. 364-365.

DOI: 10.36074/mcnd-19.01.

2. Shevchuk T., Yasinska O. The Problem of the Texts' Selection for the Professionally-Oriented Reading in Teaching a Foreign Language and Its Role in the Formation of Students' Professionally-Oriented Competence. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2023. Вип. 1 (23). С. 356-365.

DOI: <https://doi.org/10.32782/26173921.2023.23.356-365>